

Import Export LIITE: OHJAAJAN HAASTATTELU

”Kaikki alkoi ideasta noin puolen tunnin pituisen novellielokuvan tekemisestä. Halusin kokeilla uutta näkökulmaa aiheesta, jossa pakistanilainen naitetaan Norjaan, sen tyypillisen tarinan sijasta jossa eurooppalainen maahanmuuttaja naitetaan toiselle puolellemaapalloa. Tätä tarinaa työstin hyvin kauan, koska problematiikka oli täysin uusi”, sanoo Khalid Hussain.

Elokuvan nimi olisi *Import Eksport*, mutta rahoituksen järjestäminen osoittautui pian lähes mahdottomaksi. Hussainille ehdotettiin kuitenkin tarinan muokkaamista pitkäksi elokuvaksi. Kolmen vuoden käsikirjoitustyön jälkeen roolit vaihtuivat draamakomediassa siten, että pakistanilaisella Jasminella (Iram Haq) ja aloittelevalla norjalaisella rockmuusikolla Janilla (Bjørnar Teigen) on suhde ja samaan aikaan Jasminen vanhemmat suunnittelevat tyttärensä avioliittoa hänen serkkunsa kanssa.

Import Eksportista tuli ensimmäinen maahanmuuttajataustaisen norjalaisen tekemä elokuva. Hussain on aikaisemminkin kunnostautunut kategoriassa ”ensimmäinen”, kirjoittaessaan teini-ikäisenä romaanin *Pakkis*. *Pakkis* julkaistiin 1986 ja kertoo 15-vuotiaasta maahanmuuttajasta Saijadista, joka elää kaksoiselämää kahden identiteetin välillä; toisessa hän on futista pelaava ja bilettävä norjalainen koululainen, toisessa pakistanilainen poika joka käy moskeijassa ja joutuu tottelemaan autoritaarista isäänsä. Romaanista kehkeytyi elävöittävä tekijä Norjan maahanmuuttajayhteisöissä ja se huomioitiin laajalti suurena norjalaisena muukalaisromaanina.

Hussainille ei ole kuitenkaan täysin vaivatonta käsitellä pitkälle vietyjä rinnastuksia omaan elämäänsä. ”Maailma josta kirjoitan tai kerron elokuvassa, on minulle erittäin läheinen. Tiedän ja tunnen suorastaan ihollani siinä piilevät ongelmat. Ehkä näitä aiheita ei ole uskallettu käsitellä aiemmin aivan rehellisesti Norjassa, rasistiksi leimautumisen pelosta. Norjalais-pakistanilaisena minulla on 'valtakirja' problematisoida kumpaakin kulttuuria.”

Hussainin oman elämän ja *Pakkis*-romaanin näkymien samankaltaisuus on kuitenkin ajoittain ilmeinen. Hussain kuuluu 1970-luvulla saapuneeseen laajaan maahanmuuttaja-aaltoon, ja tuli aivan kuten Saijad nelivuotiaana Norjaan. Toisin kuin Saijad, Hussain saapui Norjaan ilman vanhempiaan. ”Tietenkin elokuvistani ja romaaneistani löytyy paljon tilanteita, jotka ovat minulle tuttuja. Mutta lähtökohta on kuitenkin että tarinat olisivat todentuntuksia. Tämä on edelleenkin harvinaista kun maahanmuuttajia hahmotellaan norjalaisessa elokuvassa taimuussa mediassa, sanoo Hussain ja viittaa dekkarikäsikseen, jonka hän hiljattain luki konsulentin ominaisuudessa. ”Dekkarin tarina sijoittui maahanmuuttajaympäristöön ja minusta tuntui heti, että kirjoittajalta puuttui tuntumaa siihen. Vastakkainasettelu jäi pinnalliseksi ja keskusteltiin aivan vääristä asioista.

Luodakseen aitoutta työstäessään *Import Eksport* -elokuva, Hussain turvautui toisinaan äärimmäisiin menetelmiin ja joutui esimerkiksi hakemaan näyttelijöitä Pakistanista, koska norjalaisista maahanmuuttajapiireistä ei löytynyt hänen näkemystään vastaavia näyttelijöitä. Lopulta hän päätyi kotimaassaan suosittuun Talat Hussainiin, joka ei puhunut norjaa mutta opiskeli vuorosanojaan foneettisesti. ”Pakistanin päästä vakuutettiin, että Talat osasi vuorosanojaan. Mutta kun hän saapui Norjaan kuvauksiin, huomasin kauhukseni ettei hän osannut sanaakaan käsikirjoituksesta. Talatin viime hetken ponnistukset roolin parissa kannattivat; viime vuoden Amanda-gaalassa hänet palkittiin parhaasta sivuosasta.”

”Toinen suuri pulma oli löytää sopiva naispääosan esittäjä, syystä että pakistanilaisnorjalaisissa yhteisöissä julkinen suuteleminen – myös valkokankaalla – on tabu.”

Lisää elokuvia on tulossa varmasti, Hussain kameran takana, muttei välttämättä Norjassa tuotettuina. 1990-luvulla hän teki kaksi ”perinteisempää” pakistanilaista elokuvaa Pakistanissa –

Hjertebank (Sydämenlyönnit) sekä *Jan Jan Pakistan* – ja tulee mahdollisesti jatkamaan sillä linjalla, tuottaen tulevat elokuvansa joko Pakistanissa tai Intiassa. – Norja ja muut skandinaaviset kielet saattavat jonkin verran rajoittaa mahdollista maailmanvalloitusyritystä. Tai kyllä niilläkin pärjää mutta silloin tuotteen on oltava todella hyvä. Sen lisäksi Hussain painottaa – hänen nähdäkseen – merkittävästi alhaisempia tuotantokustannuksia.

Suunnittelemissaan projekteissa Hussain suuntautuu kuitenkin pikemmin läntiseen kuin pakistanilaiseen tai intialaiseen yleisöön: ”Kuvittele elokuvia kuin Monsoon Wedding tai Salaam Bombay, eikä mitään bollywood-henkistä suloista laulantaa ja keinuvaa tanssimista.”

(Filmjournalen 1/2007, www.kinothalia.fi/tiedotteet/355.pdf)

OHJAAJAN KOMMENTIT

Tausta

Norjaan ensimmäisinä saapuneet suuret määrät maahanmuuttajia tulivat Pakistanista. Niinpä pakistanilaiset ovatkin Norjan ”päämaahanmuuttajat”. Kuten turkkilaiset Saksassa, pohjoisafrikkalaiset Ranskassa ja intialaiset Englannissa, pakistanilaiset ovat tuoneet näkyvän sävynsä Norjaan viimeisten 35vuoden aikana. Oslossa pakistanilaisia on 10 % asukkaista. Tästä huolimatta pakistanilaisten elämä ja kulttuuri on käytännössä tuntematonta useimmillenorjalaisille. Pakistanilaiset ovat näkyvä, mutta ylenkatsottu väestönryhmä. Tietyissä mielessä he toivovatkin tilanteen pysyvän sellaisenaan, sillä heillä on paljon vanhoja perinteitä ja jotkut tavat saattaisivat avoimemmin tarkasteltuina joutua kyseenalaistetuiksi.

Visio

Import Eksport on tärkeä elokuva. Ei ainoastaan siksi, että se on ensimmäinen Norjassa tehty maahanmuuttajataustaisen henkilön tuottama kokoillanelokuva, vaan siksi, että minulla on teille jotain aitoa kerrottavaa. Tahdon sanoa jotakin. Tiedän sellaista Norjan pakistanilaisista, jota kukaan ei kehtaa sanoa ääneen. Tämä on elokuva joka tuottaa norjalaisille paljon iloa, sillä se suo heille suurenmoisen mahdollisuuden tutustua kotimaansa pakistanilaisiin, sellaisina kuin he ovat, hyvine ja huonoine puolineen, eikä sellaisina kuin norjalaiset olettavat heidän olevan. Tällaista elokuvaa pakistanilainen yhteisö on kaivannut, sillä kaikki aiemmat yritykset näyttää pakistanilaisia valkokankaalla ovat olleet norjalaisten tekemiä. Tällä elokuvalla asetankin pakistanilaiset peilin eteen, annan heidät katsoa itseään ikään kuin ulkopuolelta. Joillekin pelottava ajatus, toisille taas humoristinen.

(www.kinothalia.fi/tiedotteet/355.pdf)